

REFERENCES

1. Про Національну поліцію України : Закон України від 02.07.2015 р. № 2612-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Управління органами Національної поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Сокурєнка [О.М. Бандурка, О.І. Безпалова, О.В. Джафарова та ін.; передм. В.В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. нац.ун-т внутр. справ. Харків : Стильна типографія, 2017. 580 с.
4. Європейська конвенція про видачу правопорушників : міжнародний договір від 13.12.1957 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033
5. Додатковий протокол до Європейської конвенції про видачу правопорушників : від 15 жовтня 1957 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_034
6. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про видачу правопорушників : від 17 березня 1978 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_035
7. International Law Enforcement Academies (ILEA) : станом на 29.11.2018 р. URL: <http://www.state.gov/j/inl/c/crime/ilea/>
8. CEPOL European Union Agency for Law Enforcement Training : станом на 29.11.2018 р. URL: <https://www.cepola.europa.eu/>

УДК 342.9.796

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-4/32>

ПЛАНУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

PLANNING FOR PROVISION OF PHYSICAL TRAINING IN LAW-ENFORCEMENT BODIES: THE QUESTION OF THE PRESENTATION

Ковальов І.М., к.ю.н., старший викладач
кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки
Харківський національний університет внутрішніх справ

Артем'єв В.О., к.п.н., доцент,
директор
Комплексна дитячо-юнацька спортивна школи № 8
Харківської міської ради

У статті фізична підготовка у правоохоронних органах розглядається як внутрішньоорганізаційна адміністративна діяльність правоохоронних органів, реалізація якої здійснюється в рамках адміністративно-правових відносин, нормативно-правове забезпечення якої здійснюється в рамках адміністративного законодавства. Обґрунтовується, що планування фізичної підготовки у правоохоронних органах, як складова частина адміністративної діяльності, здійснюється на основі результатів комплексного аналізу стану і тенденцій розвитку фізичної підготовки, характеру вирішення навчальних і службово-бойових завдань під час проходження служби, наукового забезпечення у сфері фізичної культури і спорту тощо. Запровадження механізмів планування забезпечення фізичної підготовки для всієї системи правоохоронних органів, уніфікація та унормування процедури міжвідомчого планування дадуть змогу синхронізувати та гармонізувати розвиток фізичної підготовки, узгодити розподіл функцій і завдань суб'єктів цього напрямку діяльності, організувати ефективну взаємодію між ними та оптимізувати видатки державного бюджету.

Привертає увагу той факт, що планування фізичної підготовки у правоохоронних органах становить собою процес вироблення управлінського рішення, що включає в себе сукупність рішень і складається з послідовних дій: по-перше, збір, систематизація та аналіз вихідної інформації, у тому числі пропозиції, що надходять від структурних підрозділів; підготовка проекту наказу; узгодження проекту наказу з відповідальними виконавцями і співвиконавцями; затвердження плану керівником; доведення плану до виконавців і співвиконавців. Доведено, що документи з планування фізичної підготовки у правоохоронних органах розробляються на довгостроковий, середньостроковий та короткостроковий періоди з метою посилення фізичної підготовки особового складу.

Ключові слова: фізична культура, фізична підготовка, правоохоронні органи, адміністративна діяльність правоохоронних органів, планування.

The article states that the introduction of mechanisms for planning physical training for the entire system of law enforcement, unifying and standardizing the interagency planning procedure, will allow to synchronize and harmonize the development of physical training, to coordinate the distribution of functions and tasks of subjects in this area of activity, to organize effective interaction between them and to optimize the expenditures of the state budget. It is substantiated that planning of physical training in law enforcement bodies as a component of administrative activity is carried out on the basis of the results of a comprehensive analysis of the state and trends of the development of physical training, the nature of the solution of educational and service-combat tasks during the service, scientific support in the field of physical culture and sports, etc. Attention is drawn to the fact that the planning of physical training in law enforcement bodies is a process of developing a management solution that includes a set of decisions and consists of successively changing the action of one another, namely: first, collection, systematization and analysis of the source information, including proposals received from structural subdivisions; drafting a draft order; coordination of the draft order with responsible executors and co-executors; approval of the plan by the manager; bringing the plan to performers and collaborators. Consequently, planning documents for physical training in law enforcement agencies are developed for long-term, medium-term and short-term periods in order to enhance the physical training of personnel.

Key words: physical culture, physical training, law enforcement bodies, administrative activity of law enforcement bodies, planning.

Одним із найважливіших аспектів, який надає системності й цілеспрямованості процесу організації та здійснення фізичної підготовки у правоохоронних органах, є планування. Планування – це складний методично-орга-

нізаційний процес, за якого відбуваються безперервний пошук, оброблення й систематизація інформації та її перетворення на знання про зовнішнє середовище та власні можливості правоохоронного органу в контексті

його нинішнього функціонування та майбутнього розвитку [1, с. 18; 2, с. 20].

Підґрунтям наукової статті стали праці вчених-адміністративістів, серед яких В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, О.Г. Бондарчук, А.О. Галай, С.К. Гречанюк, С.Ф. Денисюк, О.В. Джафарова, С.В. Ківалов, Т.О. Коломоєць, А.Т. Комзюк, Ю.В. Корнєєв, О.В. Кузьменко, О.І. Миколенко, С.О. Масьондз, О.М. Музичук, Н.О. Рибалка, О.П. Рябченко, Є.Ю. Соболев, А.І. Суббот, С.О. Шатрава та інші.

Зважаючи на предмет нашого дослідження, варто вести мову про соціальне планування, під яким розуміють науково обґрунтовану систему цілей, показників, завдань розвитку певної соціальної сфери та основних засобів та методів їх досягнення [3, с. 225; 4, с. 159], оскільки планування фізичної підготовки у правоохоронних органах спрямоване, по-перше, на поліпшення соціального стану, соціального статусу працівників, по-друге, на розвиток їхніх соціальних, професійних якостей і творчої активності [3, с. 226].

Варто акцентувати, що прийняття більшості управлінських рішень у діяльності правоохоронних органів здійснюється на основі планів, особливо це стосується основних напрямів діяльності, як-то фізична підготовка. Планування забезпечує організованість у діяльності правоохоронних органів, взаємодію між різними підрозділами, зосередженість зусиль на вирішенні головних завдань, підвищує відповідальність виконавців і полегшує контроль [5, с. 256; 6, с. 396–397]. Планування є загальною функцією управління, яка включає в себе визначення цілей, завдань правоохоронних органів на наступний період діяльності, засобів та методів їх досягнення і виконання. З цього визначення випливає, що в плані обов'язково відображаються цілі й завдання правоохоронних органів, засоби та ресурси, які потрібні для їх досягнення і вирішення, намічені заходи із зазначенням черговості і терміна виконання, конкретних виконавців, контролю за виконанням планових заходів [5, с. 256].

Як зазначають автори навчального посібника «Менеджмент персоналу в органах внутрішніх справ», план становить собою офіційний документ, в якому сконцентрована система взаємопов'язаних показників прогнозного розвитку установи для досягнення поставленої мети [3, с. 226; 7; с. 154]. У план, окрім встановлених цілей, включаються заходи, порядок, послідовність і строки їх досягнення. Структура плану роботи з персоналом включає, по-перше, працівника як суб'єкта оперативно-службової діяльності, по-друге, умови його службової і позаслужбової життєдіяльності [3, с. 226].

Як наголошує О.М. Бандурка, залежно від проблем, які потребують вирішення, та мети, що має бути досягнута, у практиці правоохоронних органів застосовуються стратегічне (перспективне), організаційно-тактичне та організаційно-оперативне планування [5, с. 256; 8, с. 187].

Водночас вчені-адміністративісти та соціологи за значенням і складом виконавців виокремлюють загальні (поточні), спеціальні та особисті плани [3, с. 226; 5, с. 256; 8, с. 187].

Своєю чергою, стратегічне або перспективне планування здійснюється на період у кілька років з урахуванням основних напрямів розвитку країни, регіону. Хоча на рівні місцевих органів перспективні плани, як правило, не розробляються, правоохоронні органи беруть участь у підготовці комплексних заходів, розрахованих на перспективу, а нерідко мають очолювати розробку таких заходів [9, с. 68]. Водночас, ведучи мову про організаційно-тактичне планування, то варто вказати, що останнє включає вироблення поточних планів. В правоохоронних органах вони розробляються на рік, в їх структурних підрозділах – на квартал [3, с. 226; 5, с. 256].

Якщо взяти до уваги Наказ МВС України від 13.10.2014 р. № 1067 «Про затвердження Інструкції з

організації фізичної підготовки в Національній гвардії України», питання фізичної підготовки і спортивно-масової роботи в Національній гвардії України відображаються в планах бойової та спеціальної підготовки і виховної роботи військової частини (ВНЗ) на рік (навчальний період), у наказах із бойової та спеціальної підготовки, по стройовій частині, а також письмових розпорядженнях командира військової частини (начальника ВНЗ) [10].

Організаційно-оперативне планування включає в себе розробку спеціальних планів, які використовуються для вирішення конкретних завдань у міру їх виникнення. Ці плани можуть бути разового або багаторазового використання. Так, плани разового використання спрямовані на виконання окремих завдань, що виникають у процесі діяльності правоохоронних органів. Плани багаторазового використання розробляються як типові документи, своєрідні алгоритми комплексного вирішення окремих проблем, які повторюються. Типові плани передбачають перелік невідкладних дій правоохоронних органів у разі одержання інформації про надзвичайну пригоду, систему інформування місцевих органів влади і вищих суб'єктів управління, військових частин, прокуратури, служби безпеки, порядок реалізації першочергових управлінських рішень (пошуку, блокування, захоплення, евакуації населення, створення і склад оперативних груп та резерву). У кожному плані визначаються виконавці, строки, контроль виконання, в тому числі порядок доповідей, схема оповіщення особового складу [5, с. 257].

Отже, якщо говорити про фізичну підготовку в Національній гвардії України, то в обов'язковому порядку видаються накази про: організацію фізичної підготовки і спортивно-масової роботи у військовій частині (ВНЗ) на рік; організацію у військовій частині (ВНЗ) змагань, пов'язаних із використанням зброї, військової техніки або вибуттям особового складу з місць постійної дислокації; організацію занять і змагань із плавання; підсумки спортивних та військово-спортивних змагань; підсумки проведення навчально-методичних зборів із фахівцями фізичної підготовки і спорту, спортивними організаторами підрозділів, тренерами і суддями з видів спорту; підсумки фізичної підготовки і спортивно-масової роботи у військовій частині (ВНЗ) за навчальний рік (період навчання); призначення спортивного комітету, суддів і тренерів із видів спорту у військовій частині (ВНЗ) на рік [10].

Якщо говорити про структуру плану, вчені-адміністративісти та дослідники управління виокремлюють три частини: загальну, спеціальну та додатки. Загальна частина – це преамбула (вступ), де формулюється оцінка ситуації і вихідні дані, основні цілі та завдання правоохоронних органів, відобразяться всі сторони оперативної обстановки – криміногенна, економічна, соціально-політична, демографічна ситуації. Спеціальна частина плану, розрахованого на перспективу, складається з кількох розділів, які містять конкретні заходи, спрямовані на вирішення найбільш актуальних проблем. Рекомендуються такі розділи: 1) організаційні заходи. Тут відображається інформаційно-аналітична робота, проведення нарад, інших організаційних заходів, підготовка пропозицій до інстанцій; 2) кадрове забезпечення оперативно-службової діяльності, зміцнення дисципліни та законності. У цей розділ включаються заходи щодо підбору, розстановки, навчання та виховання кадрів; 3) організація роботи правоохоронних органів; 4) матеріально-технічне забезпечення. Фінансова та господарча діяльність. Розвиток соціальної сфери [5, с. 258].

Особливе місце у плануванні фізичної підготовки у правоохоронних органах відводиться особистому плануванню, оскільки воно може здійснюватися працівником правоохоронного органу щоденно, такі плани можуть складатися на тиждень, місяць і більший термін. Особисте планування ведеться з метою раціоналізації роботи працівників, підвищення ефективності управлінської

діяльності, скорочення затрат часу і сил на виконання завдань [5, с. 258].

Водночас система планування фізичної підготовки у правоохоронних органах має формуватися й удосконалюватися з урахуванням таких основних принципів: законність, науковість, системність, безперервність, ефективність [11].

Характерною рисою принципу законності є його універсалізм. Цей принцип охоплює усі сфери суспільного життя, на які поширюється державно-правове реагування, і всі державні інститути демократії [12, с. 85; 13, с. 61]. Принцип законності прийнято захищувати до загальноправових принципів права. Це дійсно так, оскільки нормальне функціонування правової системи можливе лише за умови неухильного та послідовного втілення у життя цього принципу. Реалізації цього принципу в окремих галузях права властиві певні загальні риси, які дають змогу виділити законність як принцип права загалом [13, с. 61]. Отже, кожна галузь має специфіку щодо предмета і метода правового регулювання, джерел права, суб'єктів правозастосовчої діяльності й інших моментів. Все це робить можливим і необхідним виявлення і відстеження особливостей дії принципу законності у відповідних галузях права і, як наслідок, включення принципу законності до системи принципів не тільки права взагалі, але й конкретних його галузей [14, с. 8; 13, с. 62]. Таким чином, законність передбачає повну відповідальність цілей та засобів їх досягнення, які визначаються планами, вимогами чинного законодавства [11].

Науковість планування фізичної підготовки у правоохоронних органах засновується на всебічному і глибокому пізнанні і врахуванні закономірностей та особливостей діяльності правоохоронних органів у сфері фізичної підготовки. Таке пізнання може бути досягнуто лише шляхом ретельного вивчення інформації про стан фізичної підготовки. Науковість – це також застосування науково обґрунтованих методів планування та засобів реалізації планів [5, с. 259].

Системність полягає у взаємозв'язку запланованих заходів, у тому, щоб план являв собою єдине ціле, а не набір випадкових, не пов'язаних між собою пунктів [11]. Система – це цілісний комплекс відмежованих, взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів, який утворює особливу єдність із середовищем та є одночасно елементом системи вищого порядку [15].

Безперервність тісно пов'язана з системністю і полягає не тільки у переході від одного періоду до іншого, але й у взаємозв'язку між плануванням у різних структурних підрозділах правоохоронних органів [1, с. 19; 23].

Ефективність планування визначається ступенем досягнення його цілей. Щоб її забезпечити, в плані треба передбачити певні передумови – обґрунтовані реальні цілі, якісно-кількісні показники, забезпечення ресурсами [5, с. 259; 11].

Варто звернути увагу, що відомчі плани у досліджуваній сфері мають відповідати певним вимогам.

1) Актуальність означає важливість, суттєвість заходів, які передбачені планом. Заходи плану фізичної підготовки у правоохоронних органах мають бути спрямовані, насамперед, на вирішення важливих питань, які потребують невідкладного розв'язання щодо підвищення рівня розвитку в особового складу різноманітних фізичних та спеціальних якостей, і ступінь оволодіння прикладними навичками, теоретичними знаннями, методичними вміннями [16; 147; 17, с. 400]. У такому випадку варто говорити, що план має бути спрямованим на вирішення дійсно важливих проблем, і для цього потрібен глибокий аналіз показників фізичного стану особового складу за певний період часу [11].

2) Комплексність. План мусить сприяти вирішенню різних управлінських завдань у тісному взаємозв'язку [11; 15, с. 259].

3) Реальність означає, що заходи плану мають враховувати реальні можливості їх виконання особовим складом. Це забезпечується шляхом визначення оптимального обсягу роботи правоохоронного органу, всебічного врахування резервів часу, сил і засобів, резерву часу, сил та засобів, специфіки професійно-службової діяльності особового складу [11; 17, с. 400].

4) Конкретність потребує, щоб у плані чітко й ясно були сформульовані завдання, що стоять перед правоохоронними органами, заходи, які виконуватимуться особовим складом, терміни виконання кожного такого заходу і його виконавці тощо [16]. Плани не мають містити загальних, не визначених виразів, нікого не зобов'язуючих закликів до поліпшення роботи, недопущення порушень законності тощо [5, с. 260].

5) Стабільність пов'язана з актуальністю, тобто, якщо розробці плану передував глибокий аналіз обстановки, то у процесі його виконання не виникне потреба у внесенні суттєвих змін [11].

6) Напруженість. Для того щоб реалізація передбачених заходів мала ефективні наслідки, план мусить вимагати мобілізації всіх сил і засобів правоохоронного органу [11].

7) Інформативність означає, що мав бути обраний такий стиль викладення, який би дав змогу при якомога меншому фізичному та знаковому обсязі плану скласти якнайбільший обсяг інформації, яка сприяє успішному виконанню плану [17, с. 401].

Серед інших вимог до плану можна згадати послідовність, тобто зв'язок діючого плану з попередніми, своєчасність його розробки, оптимальність.

Варто звернути увагу, що підготовка плану роботи правоохоронних органів проходить у кілька етапів. Спочатку з'ясовуються загальні цілі й завдання правоохоронних органів, які випливають із законів та підзаконних актів, директив, вказівок [11]. Наступний етап – збирання інформації про стан фізичної підготовки, до якої належать дані, що характеризують демографічні, соціально-економічні, політичні процеси, сили та засоби органу, ефективність його діяльності. Потім ця інформація глибоко аналізується, на базі аналізу визначаються конкретні цілі органу на наступний період. Одночасно здійснюється збирання пропозицій служб та підрозділів, їх вивчення та узагальнення. На цій основі визначаються найбільш актуальні питання на запланований період. Підготовка плану завершується визначенням кола заходів, які підлягають включенню до плану. З цього починається процес прийняття плану, який складається з підготовки плану як документа, його обговорення (рекомендується зробити це на оперативній нараді, очолюваній начальником органу) та затвердження [5, с. 261; 11].

На всіх етапах та стадіях планування провідну роль відіграє керівник правоохоронного органу. Він визначає виконавців на кожному етапі, ставить їм завдання, ознайомлюється з результатами їх виконання, вносить корективи, тобто виступає організатором планування, який несе повну відповідальність за його якість і ефективність. Затверджений план набирає сили управлінського рішення [11].

3) Приводу зазначеного кожен командир (начальник) правоохоронного органу у сфері фізичної підготовки забезпечує: 1) створення умов для організації навчально-тренувального процесу та можливість використання всіх форм і засобів фізичної підготовки; 2) організацію занять із фізичної підготовки, спрямованих на взаємозв'язок із вимогами службово-бойової діяльності особового складу; 3) раціональний розподіл фізичного навантаження протягом дня і тижня; 4) високу теоретичну, методичну і практичну підготовленість особового складу, що проводять заняття з фізичної підготовки; 5) готовність навчально-матеріальної бази для занять за всіма розділами фізичної підготовки; 6) дотримання норм і правил безпеки, попе-

редження травматизму під час занять із фізичної підготовки та спортивних заходів; 7) виховання в особового складу високої мотивації до занять із фізичної підготовки і спорту [10].

У зв'язку з викладеним варто зазначити, що наказом МВС України від 26.01.2016 р. № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» передбачено, що організація службової підготовки в органі (закладі, установі) поліції здійснюється відповідно до письмового наказу його керівника, в якому: визначаються завдання на новий навчальний рік; здійснюється розподіл поліцейських за навчальними групами з урахуванням специфіки службової діяльності; визначається день тижня, час та місце проведення занять, керівники навчальних груп, інструктори (у тому числі позаштатні) з особистої безпеки; затверджується склад комісії з перевірки рівня службової підготовленості поліцейських перед призначенням їх на вищі посади та вогневої підготовки перед закріпленням за ними вогнепальної зброї [18].

Уся планова документація розробляється до початку навчального року. Заняття зі службової підготовки проводяться згідно з тематичним планом і розкладом занять. Із метою отримання поліцейськими необхідних знань, умінь і навичок та вдосконалення їхнього рівня професійної майстерності керівникам органів (закладів, установ) поліції на місцях дозволяється планувати проведення додаткових занять зі службової підготовки. Тематичний план розробляється з урахуванням: особливостей та специфіки несення служби, оперативної обстановки в регіоні обслуговування, професійної майстерності поліцейських; розподілу годин за видами службової підготовки; орієнтовної тематики за видами службової підготовки [18].

У наказі МВС України від 26.01.2016 р. № 50 закріплено, що орієнтовну тематику з тактичної, загальнопрофільної, вогневої і фізичної підготовки розробляє підрозділ професійного навчання апарату Національної поліції України та разом із відповідним методичним забезпеченням направляє її до територіальних (у тому числі між-регіональних) органів Національної поліції України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі (апарат МТОНП, апарат ГУНП), районах, містах, районах у містах, закладів та установ, у тому числі навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських [18].

Орієнтовна тематика із загальнопрофільної та вогневої підготовки використовується управлінням, відділом, відділенням, сектором професійного навчання апаратів МТОНП, ГУНП, особою, яка призначена наказом керівника закладу (установи) відповідальною за організацію професійного навчання, для розроблення відповідних тематичних планів у повному обсязі. Підрозділу професійного навчання апаратів МТОНП, ГУНП при розробленні тематичних планів із тактичної та фізичної підготовки дозволяється змінювати до 30% тем, передбачених орієнтовною тематикою з цих видів підготовки [18].

Водночас наказом МВС України від 26.01.2016 р. № 50 регламентовано, що тематичний план із функціональної підготовки розробляється структурними підрозділами апаратів НП, ГУНП, апаратом МТОНП, відповідальним працівником закладу (установи) та щороку до 10 грудня направляється до відповідних структурних (у тому числі територіальних) підрозділів. Структурні підрозділи апарату ГУНП зобов'язані до початку нового навчального року попередньо погоджувати з відповідними структурними підрозділами апарату НП перелік тем із функціональної підготовки. Тематичні плани з тактичної, загальнопрофільної, вогневої та фізичної підготовки розробляються підрозділом професійного навчання апаратів НП, МТОНП, ГУНП, відповідальним працівником закладу (установи) та направляються до

відповідних структурних (у тому числі територіальних) підрозділів [18].

Тематичні плани зі службової підготовки в органах Національної поліції затверджуються керівником: відповідного структурного підрозділу апаратів НП, ГУНП або його заступниками; апарату МТОНП (територіального підрозділу) або його заступниками; закладу (установи) або його заступниками [18].

Збільшення кількості годин на теоретичну підготовку шляхом зменшення кількості годин на проведення практичних занять не допускається. Розклад занять зі службової підготовки щокварталу розробляється керівником навчальної групи і розміщується на стендах для вільного ознайомлення з ним поліцейських. При його розробленні забезпечується принцип послідовного вивчення тематики кожного виду підготовки. Розклад занять зі службової підготовки затверджує керівник органу, територіального підрозділу, закладу (установи) поліції або його заступники [18].

Водночас Наказом Служби безпеки України від 06.07.2010 р. № 369 «Про затвердження Інструкції з організації фізичної та вогневої підготовки в Службі безпеки України» закріплено, що для організації проведення фізичної та вогневої підготовки Управління роботи з особовим складом, підрозділами кадрового забезпечення органів та кафедрами з фізичної підготовки ВНЗ розробляються такі організаційно-методичні документи: положення про спортивні, військово-спортивні змагання та довідки щодо спортивно-масової роботи на першість органів (підрозділів) у навчальному році (період навчання); графік розподілу навчально-матеріальної бази з фізичної та вогневої підготовки на навчальний рік; графік секційних занять із видів спорту; розклад навчальних занять із фізичної та вогневої підготовки з військовослужбовцями на період навчання [19].

Зазначені документи затверджуються: у Центральному управлінні – Головою СБУ, заступниками Голови СБУ згідно з розподілом функціональних обов'язків або начальником Управління роботи з особовим складом, у регіональному органі – керівником органу, у ВНЗ – керівником закладу [19].

З урахуванням викладеного, зазначимо, що планування фізичної підготовки у правоохоронних органах становить собою процес вироблення управлінського рішення, що включає в себе сукупність рішень і складається з послідовних дій: по-перше, збір, систематизація та аналіз вихідної інформації, у тому числі пропозиції, що надходять від структурних підрозділів; підготовка проекту наказу; узгодження проекту наказу з відповідальними виконавцями і співвиконавцями; затвердження плану керівником; доведення плану до виконавців і співвиконавців [17, с. 399].

Запровадження механізмів планування забезпечення фізичної підготовки для всієї системи правоохоронних органів, уніфікація та унормування процедури міжвідомчого планування, дадуть змогу синхронізувати та гармонізувати розвиток фізичної підготовки, узгодити розподіл функцій і завдань суб'єктів цього напряму діяльності, організувати ефективну взаємодію між ними та оптимізувати видатки державного бюджету [20].

Планування фізичної підготовки у правоохоронних органах як складника адміністративної діяльності здійснюється на основі результатів комплексного аналізу стану і тенденцій розвитку фізичної підготовки, характеру вирішення навчальних і службово-бойових завдань під час проходження служби, наукового забезпечення у сфері фізичної культури і спорту тощо. Доведено, що документи з планування фізичної підготовки у правоохоронних органах розробляються на довгостроковий, середньостроковий та короткостроковий періоди з метою посилення фізичної підготовки особового складу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тимошенко В.М., Торкатюк В.І., Пан М.П., Скала Г.Ф. Планування і контроль на підприємстві : конспект лекцій. Харків : ХНАМГ, 2012. 162 с.
2. Москалюк В.Є. Планування діяльності підприємства : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2005. 384 с.
3. Соболев В.О., Соболев О.В. Менеджмент персоналу в органах внутрішніх справ : навч. посібник. Харків : Еспада, 2007. 472 с.
4. Столбов В.В. История физической культуры : учеб. пособие. Москва : Просвещение. 1989. 288 с.
5. Основи управління в органах внутрішніх справ : навч. посібник / О.М. Бандурка, В.М. Бевзенко, Р.А. Калюжний та ін. Харків : ХНУВС, 2011. 591 с.
6. Ліпкан В.А., Циганов О.Г., Кузнецов О.В. Теорія управління в органах внутрішніх справ : навч. посібник. Київ : КНТ, 2007. 884 с.
7. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом : навч. посібник. Київ : Кондор, 2003. 296 с.
8. Грохольський В.Л. Організаційно-правові засади управління спеціальними підрозділами МВС України по боротьбі з організованою злочинністю : монографія. Харків : НУВС, 2003. 312 с.
9. Андреева О.Б. Форми взаємодії органів внутрішніх справ з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування щодо профілактики правопорушень. *Вісник Університету внутрішніх справ*. 1998. Вип. 3-4. С. 65–72.
10. Про затвердження Інструкції з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України : Наказ МВС України від 13.10.2014 р. № 1067. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1375-14>.
11. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України : підручник. Харків : Ун-т внутр. справ, 1998. 780 с.
12. Олейник П.А. Личность. Демократия. Законность. Москва : Юрид. лит., 1981. 121 с.
13. Мельник Р.С. Забезпечення законності застосування заходів адміністративного примусу, не пов'язаних з відповідальністю : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2002. 211 с.
14. Боннер А.Т. Законность и справедливость в правоприменительной деятельности. Москва : Рос. Право, 1992. 320 с.
15. Мельник Р.С. Системний підхід у правознавстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 11. С. 3–6.
16. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ : підруч. / за ред. Ю.Ф. Кравченка. Київ : НАВСУ, 1999. 702 с.
17. Теорія управління в органах внутрішніх справ : навч. посібник / за ред. В.А. Ліпкана. Київ : КНТ, 2007. 884 с.
18. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : Наказ МВС України від 26.01.2016 р. № 50. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0260-16>.
19. Про затвердження Інструкції з організації фізичної та вогневої підготовки в Службі безпеки України : Наказ Служби безпеки України від 06.07.2010 р. № 36. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0792-10>.
20. Про внесення змін до Закону України «Про організацію оборонного планування» : пропозиції Президента України до Закону від 22.12.2014 р. № 1547. URL : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=53038&pf35401=349167>.

УДК 342.95

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-4/33>**НАСИЛЬСТВО В СІМ'ЯХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: ЧИ ІСНУЄ ПРОБЛЕМА?****VIOLENCE IN FAMILIES OF POLICE OFFICERS: IS THE PROBLEM?**

**Ковальова О.В., к.ю.н., старший науковий співробітник,
професор кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії
Одеський державний університет внутрішніх справ**

Стаття присвячена висвітленню однієї з актуальних проблем сучасності – домашньому насильству. Звернута увага на латентність цього правопорушення та відсутність комплексних досліджень щодо поширеності випадків домашнього насильства з боку поліцейських. Підкреслено, що відсутність заяв про вчинене з боку поліцейських домашнє насильство не варто інтерпретувати як показник того, що цієї проблеми немає. Навпаки, це може вказувати на відсутність довіри, невіру в надання допомоги, відчуття безкарності в поліцейських, недосконалість нормативно-правової бази тощо.

Підкреслена вірогідність поширеності гендерних стереотипів серед поліцейських як членів українського соціуму. Наголошено, що наявність насильства у сім'ях поліцейських може зумовлювати відсутність належного їх реагування на випадки домашнього насильства під час виконання службових обов'язків. Акцентовано на важливості формування нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, насамперед, у представників суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема поліцейських. Поліцейські мають усвідомити, що несуть особливу відповідальність за створення атмосфери поваги до прав людини і мають, перш за все, власним прикладом демонструвати неприпустимість домашнього насильства.

У результаті аналізу правового забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству звернено увагу на недосконалість законодавства, внаслідок чого поліцейські можуть уникати адміністративної та кримінальної відповідальності за вчинення домашнього насильства. Наголошено на відсутності даних про випадки притягнення поліцейських до дисциплінарної відповідальності за вчинення домашнього насильства.

Підкреслена уразливість членів сімей поліцейських щодо домашнього насильства, з урахуванням доступу останніх до зброї. Наявність зброї у кривдника є фактором підвищеного ризику летальності у разі домашнього насильства.

Рекомендовано включити в державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству компоненти типового міжнародного підходу до запобігання випадкам домашнього насильства, вчиненого поліцейськими.

Ключові слова: відповідальність, домашнє насильство, поліцейські, спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству, уразливість членів сім'ї поліцейських.

The article is devoted to the coverage of one of the topical problems of our time – domestic violence. Attention is drawn to the latency of this offense and the lack of comprehensive studies on the prevalence of domestic violence by police officers. It is emphasized that the lack of statements about police violence committed by domestic violence should not be interpreted as an indication that this problem does not exist. On the contrary, it may indicate a lack of trust, disbelief in the provision of assistance, a sense of impunity for policemen, imperfect regulatory framework, etc.

The probability of the spread of gender stereotypes among police officers as members of the Ukrainian society is underlined. It is stressed that the presence of violence in the families of police officers may result in their lack of proper response to cases of domestic violence during